

Dkt. Wendy L. Widder, Daniel, Kipindi cha 15, Danieli 9:20-27, Mitazamo kuhusu Wiki 70

© 2024 Wendy Widder na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Wendy Widder katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Danieli. Huu ni kipindi cha 15, Danieli 9:20-27, Mitazamo kuhusu Majuma 70.

Huu ni mhadhara wa tatu na wa mwisho kuhusu Danieli 9. Na ninachotaka kufanya katika mhadhara huu ni kuzungumzia baadhi ya mitazamo tofauti ambayo watu wanaiona kuhusu kutafsiri majuma 70.

Kwa hivyo, katika hotuba iliyopita, tulizungumzia masuala, au angalau baadhi ya masuala, yanayohusika katika tafsiri ya wiki 70. Kuna mengine machache ambayo sikuyazungumzia, lakini kwa sehemu kubwa, mtazamo wa mtu kuhusu masuala haya pia utaamua mtazamo wake kuhusu wiki 70. Kwa hivyo wacha nikuandalie chati kabla hatujazama katika kuijaza.

Kwa hivyo, masuala yako hapa. Suala la kwanza linahusiana na kile mtu anachoelewa neno lililotoka. Je, mwanzo wa majuma 70 ulikuwa nini? Neno hilo lilikuwa nini? Suala la pili ni utambulisho wa mtiwa mafuta huyu wa kwanza, ambaye pia anaitwa Masihi Mkuu.

Kwa njia, ninatumia chati inayotokana na kitabu cha John Walton kuhusu chati za Agano la Kale. Kwa hivyo, nimeibadilisha ili iwe yangu, lakini huu ndio msingi wa ninachotumia. Kisha, toleo hili la tatu ni jinsi ya kusoma wiki 62.

Na sina nafasi ya kutosha hapa, lakini baadhi yake yanahusiana na kama unasoma 62 pekee au kama unaongeza 7. Kwa hivyo hiyo itakuwa mzozo huu. Kisha, suala hili ni utambulisho wa mpakwa mafuta wa pili, Masihi huyo wa pili, yule aliyekatiliwa mbali.

Na kisha kuna swali kuhusu ni nani aliyefanya agano ambalo mstari wa 27 unamrejelea, yule anayefanya agano kwa wiki moja. Hatukuzungumzia hilo katika hotuba iliyopita, lakini angalau nitabainisha chaguzi zinazokufaa hapa. Na kisha kuna swali la wiki ya 70.

Wiki ya 70 inaisha lini? Unabii huo unatimizwa lini? Jambo lingine ambalo hatukujadili ni kwamba baadhi ya wasomi watasoma wiki ya 70 kama inaendelea kutoka mwanzo hadi mwisho; yote yamekamilika. Lakini basi kuna kundi la wasomi, moja ya mitazamo hapa, ambalo litaona kuwa kuna pengo kati ya wiki 70. Kwa hivyo, zinaanza, lakini kisha kuna pengo hili la muda lisilojulikana kabla ya wiki kuisha.

Kwa hivyo, unabii wenyewe unazungumzia kuhusu sehemu ya kati. Na kwa hivyo, kwa wasomi hawa, sehemu ya kati, basi pia kuna pengo baada yake. Kwa hivyo hiyo ndiyo suala la mwisho.

Kwa hivyo, hebu tuingie ndani. Mtazamo wa kwanza nitakaopitia ni mtazamo wa Wamakabayo. Wakati mwingine huu pia huitwa mtazamo wa Waantiokia.

Huu ni mtazamo wa kihistoria, na unaonyesha wazo kwamba unabii wote ulitimizwa wakati wa Antiochus Epifane. Kwa hivyo, katika hali hii, neno lililotoka lilitokea mwaka 605 au 586, kulingana na neno gani hasa unalotaka kuchagua. Na labda ni mojawapo ya maneno ya Yereimia.

Na tena, hili si neno la mwisho kuhusu mitazamo hii yote. Kuna tofauti katika kila moja. Kwa hivyo, nitakupa tu kiini chake.

Lakini uwe na uhakika kama ungepeleka chati hii kwenye maoni, ungepata tofauti katika karibu kila moja. Kwa hivyo, moja ya maneno ya Yereimia, moja ya unabii wa Yereimia kuhusu kurudi kutoka uhamishoni. Mtiwa mafuta wa kwanza ni mmoja wa watu watatu wanaohusishwa na kurudi kutoka uhamishoni.

Kwa hivyo huyo angekuwa Koreshi, aliyetoa amri kwamba wangeweza kurudi, au angekuwa Zerubabeli. Mimi hulazimika kutafuta jinsi ya kutamka maneno ya Zerubabeli kila wakati. Ambaye aliandamana na watu katika moja ya marejeo.

Au angekuwa Yoshua, kuhani mkuu wakati huo. Katika kujitetea kwa kutumia neno Masihi kwa kila moja ya haya, Koreshi anatajwa kama mpakwa mafuta wa Yahweh katika Isaya. Kwa hivyo, Zerubabeli na Yoshua wote ni wana wa mafuta, ambao wangukuwa mwana wa upako.

Sawa. Wiki 62, muda unaofunikwa wakati wa wiki 62, kwa hivyo baada ya wiki 7 za kwanza kuisha hapa, ni kuanzia 538-539 hadi 170. Nitakuacha ufanye hesabu juu yake; sio miaka 490 kwa kweli; ni miaka 367 halisi, ikiwa unajali.

Huu ni kipindi cha muda kuanzia Koreshi hadi Antiochus wa Nne. Na kisha mpakwa mafuta, utambulisho wa mpakwa mafuta wa pili, huyo ndiye atakayekatiliwa mbali mwishoni mwa majuma 62, ni Onias wa Nne, ambaye alikuwa kuhani mkuu wa mwisho halali wa Zadoki wakati wa kipindi cha pili cha hekalu. Anauawa mwaka wa 171.

Mtengenezaji wa agano, acha nikusomee mstari huo. Kwa hivyo, baada ya majuma 62, mpakwa mafuta atakatiliwa mbali na kukosa chochote. Watu wa mkuu atakayekuja watauharibu mji na patakatifu.

Kuna mawazo tofauti kuhusu huyo pia ni nani hasa, lakini hilo si suala ambalo tutalizungumzia. Mwisho wake utakuja kwa gharika, na hadi mwisho, kutakuwa na vita. Ukiwa umeamriwa.

Na kisha mstari wa 27 unasema, naye atafanya agano imara na watu wengi kwa juma moja. Swali ni, huyu ni nani? Haieleweki wazi katika sintaksia na sarufi. Kwa hivyo, katika mtazamo huu, yeye ni Antiochus IV, na anafanya agano na Wayahudi walioasi au waasi.

Hawa kwa kawaida wangukuwa Wayahudi ambao waliunga mkono sana Uinjilisti wa Yerusalemu na Yudea. Sawa, basi wiki ya 70, matukio ya wiki ya 70, hayo yanajumuisha mateso ya Antiochus wakati wa karne ya 2 KK. Kwa hivyo, hii itakuwa kuanzia 171, ambayo ni tarehe ambayo Onias III alikatishwa, hadi 164, ambayo ni wakati Uasi wa Makabayo utakapotokea na hekalu kurejeshwa.

Pia nataka kukutambulisha ninapowataja baadhi ya wachambuzi wanaoshikilia maoni haya. Nadhani inaweza kuwa na manufaa kwako. Kwa hivyo, kwa ujumla huu ndio mtazamo muhimu.

Watoa maoni kama John Collins wa mfululizo wa Hermeneia , Carol Newsome, na kimsingi maoni yoyote unayoyapata ambayo si ya kiinjilisti dhahiri, au ya Kikristo yatakuwa na mtazamo huu. Yote yametimizwa wakati wa karne ya 2 KK. Hata hivyo, kuna wasomi wa kiinjilisti wanaoshikilia mtazamo huu lakini wanasema kuna aina hapa. Kuna mtindo huu wa tabia.

Ingawa matukio haya yalitimizwa katika karne ya 2, ni sehemu tu, na muundo huu utajirudia hadi mwisho wa wakati kwa namna fulani, umbo, au umbo. Wasomi wanaoshikilia mtazamo huo—mimi, John Goldingay, nadhani Heather Appel hapa, Ernest Lucas—tunachukua mbinu ya kiistilahi zaidi. Yanaanza na utimilifu wa awali lakini kisha huona umuhimu unaoendelea katika Biblia na kuendelea katika historia.

Sawa, mtazamo wa pili ni mtazamo wa Kirumi, ambao wakati mwingine huitwa, au kile ninachokiita, mtazamo wa kihistoria wa kimasihhi. Na sababu ya kuuita hivi ni kwamba ni wa kihistoria au wa kihistoria kwa maana kwamba unarejelea utimilifu katika historia. Kama huu, huu pia ni mtazamo wa kihistoria au wa kihistoria, pata mtazamo huo uliochanganyikiwa.

Jina la kimasihhi nililolitoa linamaanisha kwamba angalau mmoja wa watiwa mafuta anachukuliwa kuwa Yesu. Hiyo ndiyo maana ya jina la kimasihhi. Angalau mmoja, labda wote wawili, watiwa mafuta anachukuliwa kuwa Yesu.

Kwa hivyo, katika mtazamo huu, kwa kawaida neno lililotolewa linaonekana kuwa moja ya amri nne za Kiajemi. Kwa hivyo, tulizungumzia amri nne za wafalme wa

Kiajemi. Kulikuwa na moja ya Koreshi mwaka wa 539, kisha ikafuatiwa na Dario I mwaka wa 522, nadhani, na kisha Artashasta alikuwa na kadhaa hapa.

Zote zimesimuliwa katika maandiko mahali fulani, amri ya Kiajemi. Kwa hivyo, inaweza kuwa yoyote kati ya hizo ambayo ingekuwa amri ya neno lililotoka kujenga upya na kuirejesha Yerusalemu. Masihi Mkuu ni Yesu kwa mtazamo huu, na pia ndiye mpakwa mafuta wa pili.

Kwa hivyo, wanachofanya hapa na majuma haya 62 ni kwamba lazima uongeze 62 pamoja na 7. Unazisoma kama kitengo kimoja sawa na 69, na hiyo inaanzia wakati kutoka amri hadi wakati fulani katika maisha ya Yesu. Kwa hivyo, Yesu ndiye mpakwa mafuta wa pili anayekatiliwa mbali. Yeye ndiye anayefanya agano.

Kwa hivyo, yeye ndiye anayefanya agano, kwa kweli, agano jipya ndilo linalorejelewa na mtazamo huu. Kisha, wiki ya 70 ilifikia kilele chake kwa uharibifu wa hekalu wa Warumi. Kwa hivyo, kila kitu katika wiki 70 kilikuwa kimetimizwa kufikia wakati Warumi walipoharibu hekalu, au kwa uharibifu wa hekalu mwaka wa 70 BK.

Kwa hivyo, ni ya kihistoria, ya kihistoria kwa kuwa yote yametimia. Ni ya kimasihwa kwa kuwa Yesu ni mmoja wa watiwa mafuta. Ili kufika hapo, lazima uyasome haya kama kitengo kimoja.

Sawa, kwa hivyo huo ndio mtazamo huo. Loo, baadhi ya wachambuzi. Kwa kweli, wachambuzi nilio nao wanaoshikilia mtazamo huu wana mtazamo uliobadilishwa kuhusu hilo.

Kwa hivyo, wataona utimilifu huu wa awali, lakini kwa kweli, mmoja wao anaona utimilifu fulani wa kiishara ambao bado haujafika. Kwa hivyo, Joyce Baldwin anashikilia mtazamo huu, lakini ameubadilisha. Kwa hivyo, anasema, ndiyo, ulitimizwa, lakini hiyo siyo hadithi nzima.

Kuna mpangilio hapa. Kuna unabii ambao bado unakuja. Kwa hivyo, yeye ni mmoja.

Young anashikilia mtazamo huu, na sikumbuki kama aliubadilisha na kuona utimilifu zaidi. Lakini najua anashikilia mtazamo wa Kirumi hadi sasa. Kama anazidi huo, sikumbuki.

Nadhani anafanya hivyo. Sawa, kwa hivyo huo ndio mtazamo wa Kirumi, mtazamo wa kihistoria wa kimasihwa. Kisha tuna maoni ambayo ni ya kieskatolojia.

Hii ni tofauti na zile ambazo tayari zimetimizwa katika historia. Zilikuwa na utimilifu kamili. Sasa, tunaangalia mitazamo inayoonyesha utimilifu katika siku zijazo na ambayo haioni utimilifu.

Hawaoni utimilifu kamili katika historia hata kidogo. Bado unasubiri kutimizwa. Mitazamo hii miwili itasema kuna utimilifu wa awali.

Imekamilika. Kwa baadhi yetu, kuna mengi zaidi yanakuja. Kuna muundo unaoendelea.

Watu hawa wanasema, hapana, yote hayakutimizwa hapo mwanzo. Bado tunasubiri hata utimilifu wa awali. Kwa hivyo, kategoria hii imegawanywa katika sehemu mbili.

Una ishara, na kisha una muda. Kwa hivyo, hebu tushughulikie ishara kwanza. Na kuna tofauti katika hili, bila shaka, kwa sababu hilo hufanya liwe la kufurahisha zaidi.

Neno linalotoka ni Amri ya Koreshi, kwa hivyo 539 KK. Mpakwa mafuta wa kwanza na mpakwa mafuta wa pili ni Yesu. Kwa hivyo, lazima uongeze, vema, kwa kweli, huzijumuishi hizo mbili pamoja hapa.

Huyu ni Yesu. Unaviunganisha hivyo viwili pamoja. Na kisha kuna pengo hapa, Enzi ya Kanisa.

Na kisha Masihi wa pili, ni mtu yule yule, lakini ni hatua tofauti katika historia. Ni wakati wa Dhiki Kuu. Ninainua mabega yangu kidogo kwa sababu mtazamo huu uko kwenye chati, na nimeuangalia mara kwa mara.

Bado sijapata mtoa maoni ambaye nadhani anaakisi mtazamo huu. Kwa hivyo, sina uhakika kabisa na mambo yote muhimu kuhusu hilo kwa sababu sijaweza kupata mtoa maoni anayeelekea upande huu. Nina uhakika yupo au hangekuwa kwenye chati.

Kwa hivyo, Yesu wakati wa Dhiki. Kisha, mtengeneza agano katika mtazamo huu ni Mpinga Kristo. Kwa hivyo, Mpinga Kristo anafanya agano na taifa la Israeli; nadhani hivyo ndivyo mtazamo huu ungeuchukulia.

Wiki ya 70 ni Dhiki, na sehemu iliyobaki ya Dhiki ni ya mfano. Sawa, mtazamo mwingine wa mfano: Neno hili ni neno la unabii la Yeria. Linabainisha neno lake katika 597 au 4, lakini nadhani unaweza kusema mojawapo.

Na acha nisimame kidogo hapa. Sababu ya kuwa na tarehe mbili hapa ni kukumbuka kwamba Yeria ana unabii mbili tofauti. Tuna amri tofauti za Kiajemi.

Naam, mtu anawezaje kuamua ni ipi kati ya hizi anazoshikilia? Naam, inahusiana na jinsi atakavyofanya hesabu. Kwa hivyo, ikiwa watafanya kazi miaka 490, basi wangechagua sehemu moja ya kuanzia, unajua, ni kujaribu kufanya, ikiwa utachukua miaka 490 kuwa halisi, basi lazima kwa namna fulani ufanye hesabu ifanye kazi. Hii

ingeamua ni amri gani ya Uajemi iliyozingatiwa na ni unabii gani wa Yeremia uliozingatiwa.

Basi hiyo ingekuwa tofauti kidogo na jinsi hesabu inavyofanya kazi ili kufikia takriban miaka 490. Na mtazamo wa mfano, hatujali sana kuhusu miaka 490 haswa, kwa sababu mambo yanaeleweka kuwa ya mfano. Kwa hivyo, haijalishi kama hesabu haifanyi kazi.

Sawa, mtazamo wa pili wa mfano ndio ninaoufanyia kazi hapa. Mpakwa mafuta wetu ni Koreshi, anayehusishwa na uhamisho. Kisha, majuma haya 62 yanaeleweka kuwa ni wakati usiojulikana kuanzia Koreshi hadi mwisho, kama vile mwisho wa wakati.

Kwa hivyo, hiki ni kipindi cha muda kisichojulikana ambacho bado kinaendelea. Kwa hivyo, kila kitu kuanzia hapa chini ni utimilifu wa siku zijazo unaosubiriwa. Katika mtazamo huu, mpakwa mafuta wa pili kwa kweli ni Mpinga Kristo.

Mtazamo huu unashikiliwa na Thomas McComiskey, ambaye ameandika makala, nadhani, kutoka miaka ya 80 katika Jarida la Theolojia la Westminster, ambapo anazungumzia maoni tofauti na maelezo kwa nini anaenda hivi. Anasema hili linaonekana kupingana na mawazo, lakini anadai kwamba katika kitabu cha Danieli, jinsi mtu huyu anavyoonyeshwa, kwa kweli inaonekana inafaa. Kwa hivyo, anasema huyu ni Mpinga Kristo.

Anasema mtengeneza agano ni Mpinga Kristo. Na kisha wiki 70 au wiki ya 70 ni dhiki kuu. Kwa upande wa ni ipi kati ya mitazamo hii iliyo ya kimasihi, hii ni ya kimasihi.

Hili la kwanza ni. Ni la kimasihi kwa sababu Yesu ndiye aliyepakwa mafuta au angalau mmoja wa wapakwa mafuta. Mtazamo huu, ingawa ni wa kiekastoria na unasubiri kutimizwa, hauzingatiwi kuwa wa kimasihi kwa sababu Yesu si mmoja wa wapakwa mafuta.

Kisha, tunafikia mtazamo wa vipindi. Thomas McComiskey hana maoni kuhusu Daniel ambayo ninamjua, lakini anatoa hoja hii kwa msimamo huu katika makala hiyo katika Jarida la Theolojia la Westminster. Sijui watoa maoni wengine wowote wanaoshikilia msimamo huo.

Mtazamo huu wa muda, neno linalotoka ni moja ya amri za mfalme wa Uajemi, lakini haswa moja ya amri za Artashasta. Kwa hivyo, Artashasta ana amri mbili katika miaka ya 400, 458 au 445 Artashasta. Na hizo zinaonekana katika Biblia katika Ezra na Nehemia.

Mpakwa mafuta wa kwanza ni Yesu. Mtazamo huu unaongeza 62 pamoja na 7 kuwa na kipindi kimoja cha wakati, majuma 69. Pia kuna tofauti kadhaa za mtazamo huu mjadala wa miaka ya kinabii na jinsi hiyo inaweza kuhusisha miaka 490.

Inachanganya sana, lakini ukisoma maoni na wanatoa hoja kwamba miaka mingi ni tofauti na mwaka wa kitamaduni, unaweza kuelewa kwamba labda wanazungumzia kile wanachokiita mwaka wa kinabii. Kipindi hiki kinaisha na kuingia kwa Yesu kwa ushindi katika Injili. Masihi aliyekatiliwa mbali ni Yesu wakati wa kusulubiwa.

Kisha mtengeneza agano ni Mpinga Kristo. Hili linatokea wakati wa wiki ya 70 hapa, kwa hivyo mtazamo huu unaona pengo katika wiki ya 70 bila shaka. Wiki ya 70 ni dhiki kuu.

Kwa hivyo, kuna pengo kubwa hapa katika mtazamo huu. Mtazamo huu ni wa kawaida sana wa mtazamo wa kipindi cha ugawaji wa madaraka. Kwa hivyo, maoni niliyonayo yanayoelezea waziwazi ni maoni ya NAC yaliyoandikwa na Stephen Miller.

Huu ni mfululizo maarufu sana. Kwa kweli, Miller anafanya kazi nzuri ya kuelezea masuala na kuwasilisha maoni tofauti. Niligundua kuwa hivyo ni kweli kwa Miller.

Yeye ni mtoa maoni mzuri. Yeye ni mtoa maoni mzuri. Kwa hivyo huo ndio mtazamo wa kipindi cha ugawaji unaoonyeshwa hapo.

Mtazamo huu pia ni wa kimasihhi, sivyo? Kwa sababu Yesu ni watiwa mafuta wote wawili. Kwa hivyo huu ni wa kieskatolojia na wa kimasihhi. Huu ni wa kieskatolojia usio wa kimasihhi.

Huu ni umasihi wa kieskatolojia. Hakuna hata mmoja kati ya hawa ambao kitaalamu ni wa kieskatolojia, ingawa kuna wasomi katika safu zote mbili ambao huruhusu utimilifu wa kiishara mahali fulani baadaye. Kwa hivyo, huu ni mwisho tu wa barafu.

Nakuhakikishia, ikiwa una nia ya wiki 70, unaweza kupata nyenzo nyingi za kusoma na masuala mengi tofauti ya kufuatilia ikiwa una nia. Kila moja ya masuala haya, pamoja na kadhaa ambayo hata sikuyazungumzia. Wachambuzi wengi huchukua mtazamo fulani kwa kila moja au hujaribu kuunganisha fumbo pamoja kwa njia ambayo inaeleweka kwa sintaksia ngumu, utata, au masuala ambayo hatuna muktadha sahihi wa kuelewa.

Lakini hilo linatumainiwa kukupa ufahamu kidogo wa jinsi mila na wafafanuzi tofauti, wasomi tofauti wanavyoelewa majuma 70. Kwa hivyo bahati nzuri. Huyu ni Dkt. Wendy Whitter, Mafundisho ya Ndani kuhusu kitabu cha Danieli.

Huyu ni Dkt. Wendy Widder katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Danieli. Hii ni kipindi cha 15, Danieli 9:20-27, Mitazamo kuhusu Majuma 70.